

Київ: Олімпійська література, 2011. 224с.

5. Фізична культура. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 1-4 класи / під ред. Т.Ю. Круцевич та ін., 2016. 50 с.

6. Москаленко Н. Дорофєєва Т. Підвищення рівня фізичної підготовленості дітей молодшого шкільного віку шляхом комплексної спортивно-ігрової організації занять з фізичної культури. Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах : зб. ст. XIV Міжнар. наук. конф. 2018. Т. 2. С. 48–54.
6. Москаленко Н.В. Фізичне виховання молодших підлітків: монографія Д.: Інновація, 2007. 375с.

7. Сембрат С.В. Ігрове спрямування фізичної підготовки дітей молодшого шкільного віку: автореф. канд. наук з фізичного виховання і спорту, 2003. 21 с.

8. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання підлітків. Ч. II. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. 247 с.

Reference

1. Arefiev V.G., Yedinak G.A. Physical education at school (for a young specialist): teacher. manual Kamianets-Podilskiy: Abetka-NOVA, 2001. 384 p.

2. Volkov L.V. Theory and methodology of children's and youth sports. Kyiv: Olimpiyskaya literatura, 2002. 284 p.

3. Vilchkovsky E.S., Kozlenko M.P., Tsvek S.F. Primary school physical education system: teaching method. manual Kyiv: IZMN, 1998. 232 p.

4. Krutsevich T. Yu., Vorobyov M. I., Bezverhnyia G. V. Control in physical education of children, adolescents and youth. Kyiv: Olympic Literature, 2011. 224p.

5. Physical culture. Curriculum for general educational institutions. 1-4 grades / edited by T.Yu. Krutsevich et al., 2016. 50 p.

6. Moskalenko N. Dorofeeva T. Increasing the level of physical fitness of children of primary school age through the complex sports and game organization of physical education classes. Problems and prospects of the development of sports games and martial arts in higher educational institutions: coll. Art. XIV International of science conf. 2018. Vol. 2. P. 48–54.
6. Moskalenko N.V. Physical education of younger teenagers: monograph D.: Innovation, 2007. 375p.

7. Sembrat S.V. Game direction of physical training of children of primary school age: author's abstract, Candidate of Science. of Physical Education and Sports Sciences, 2003. 21 p.

8. Shiyan B.M. Theory and methods of physical education of teenagers. Part II. Ternopil: Educational book - Bohdan, 2001. 247 p.

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10\(183\).42](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10(183).42)

Тимошенко О.В.
доктор педагогічних наук, професор кафедри
теорії та методики фізичного виховання
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
<https://orcid.org/0000-0002-5310-4941>

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті показано значення використання нових інформаційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на сучасному етапі розвитку суспільства в умовах дистанційного навчання. Визначені основні напрямки та завдання щодо використання інфокомунікаційних та мультимедійних засобів навчання у професійній підготовці студентів зі спеціальності 014 Середня освіта (фізична культура). Впроваджено в освітній процес освітній компонент «спортивно-педагогічна інформатика», розроблена навчальна програма та діагностична технологія оцінювання успішності за модульно-рейтинговою системою з даного курсу. Встановлено, що виконання саме таких інноваційних завдань в повному обсязі дасть можливість значно оптимізувати професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах дистанційного навчання та швидко інтегруватись у європейський освітнянський простір. Крім цього, визначені основні етапи впровадження комп'ютерних і мультимедійних засобів в освітній процес майбутніх учителів фізичної культури Обґрунтована необхідність введення освітнього компоненту «Спортивно-педагогічна інформатика» у навчальні плани та в освітній процес студентів зі спеціальності 014 Середня освіта фізична культура).

Ключові слова: майбутні учителі фізичної культури, мультимедійні засоби навчання, інфокомунікаційні технології, освітній процес, професійна підготовка.

Oleksii Tymoshenko. Informatization of the professional training of future teachers of physical education in the conditions of distance education. The article shows the importance of the use of new information technologies in the process of professional training of future teachers of physical education at the current stage of the development of society in the conditions of distance learning. The main directions and tasks regarding the use of info-communication and multimedia learning tools in the professional training of students from the specialty 014 Secondary education are defined. (physical culture). The educational component "sports-pedagogical informatics" was introduced into the educational process, the curriculum and diagnostic technology

for assessing success according to the modular rating system for this course were developed. It has been established that the implementation of such innovative tasks in full will make it possible to significantly optimize the professional training of future specialists in the conditions of distance learning and to quickly integrate into the European educational space. In addition, the main stages of the introduction of computer and multimedia tools into the educational process of future teachers of physical culture are determined. The justified need to introduce the educational component "Sports and pedagogical informatics" into the educational process of students from the specialty 014 Secondary education (physical culture). Carrying out such innovative tasks in full will make it possible to significantly optimize the professional training of students in the specialty 014 Secondary education (physical education) in the conditions of distance learning.

Keywords: future physical culture teachers, multimedia tools, information and communication technologies, educational process, professional training.

Постановка проблеми. Останнім часом в Україні з'явилися нові виклики, пов'язані з пандемією, а потім і з відкритою військовою агресією, що посилили цей вплив, обмеживши повноцінну професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури, зумовивши необхідність перебування в укриттях чи термінової евакуації тощо. Дистанційне навчання, незвичні обставини, страх війни, відчуття безвиході, невпевненість у завтрашньому дні, переживання за власне життя та життя близьких як нові реалії сучасного світу української молоді є факторами, що ускладнюють проведення освітнього процесу на достатньому рівні.

Освітнім віртуальним середовищем виступає сьогодні інтернет, який є єдиним інформаційним середовищем з вільним доступом. На сьогодні існують дві часові форми передачі електронної інформації в інтернеті: online – комунікація «в реальному часі», offline-комунікація «не в реальному часі». Відповідно дистанційні технології навчання поділяються на online-технологію навчання і offline- технологію навчання. Прикладом першої є відео-інтернет-конференц-зв'язок, а другої - чат чи електронна пошта.

Зрозуміло, що дистанційні технології навчання більш ефективні при просторовій віддаленості суб'єктів навчання, коли традиційні форми освітнього процесу вже не можуть ефективно розв'язувати важливі навчальні завдання дидактики, або коли необхідно підвищити роль особистісно-орієнтованого навчання.

Тому провадження в професійну підготовку інформаційно-комунікаційних технологій має велике значення і потребує більш детального вивчення, зокрема, що стосується використання таких технологій в освітньому процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури в сучасних умовах характеризується рядом протиріч та істотних недоліків, а саме: між вимогами інформаційного суспільства до професійної підготовки студентів зі спеціальності 014 Середня освіта (фізична культура) та їх кваліфікацією відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня; обсягом наукової інформації, отриманої за допомогою сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема, мережі Інтернет, та умовами для її застосування в освітньому процесі закладу вищої освіти [3].

Специфіка організації освітнього процесу передбачає участь студентів у різних змаганнях, тривалих спортивно-тренувальних зборах та лікування травм під час проведення занять, що, зі свого боку, впливає на відвідуваності аудиторних занять студентської молоді. Заборонити участь у змаганнях та навчально-тренувальних зборах майбутнім учителям фізичної культури не можливо. Тому використання інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє частково розв'язати цю проблему [2].

Розповсюдженою помилкою серед фахівців у галузі освіти є уявлення про те, що використання комп'ютерів, нових технічних засобів у навчальному процесі – це єдине, що необхідно для модернізації освіти. При цьому, за даними В.І. Бобрицької [1], аналіз розвитку сучасної освіти засвідчує те, що ніяка, навіть найсучасніша техніка і розвинута технологія, найкращі фахівці з її використання не можуть привести до збільшення ефективності освіти, якщо введення нових технологій не супроводжується істотними змінами в усіх інших підсистемах освіти. Інтернет стає невід'ємною частиною нашого соціального життя: для листування ми користуємось виключно електронною поштою, спілкуємось через ISQ, Skype. Потужним середовищем для міжособистісного спілкування є соціальні мережі і портали. Пошукові системи замінюють нам енциклопедії, початковий переклад – електронні словники. Все частіше ми свої фінансово-торговельні стосунки переносимо в Інтернет. Однак при цьому мало здійснюється заходів, щоб підняти роль Інтернету як освітнього середовища, в якому можна організувати освітній процес.

Отже, **мета дослідження** - розробка технології використання інфокомунікаційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Використання інфокомунікаційних технологій у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури, слід вирішувати у двох середовищах: в освітньому процесі та у науково-дослідній роботі.

В освітньому процесі використання комп'ютерних технологій відбувається у чотирьох напрямках.

Перший напрямок передбачає активну участь у проєкті «Електронна педагогіка». Мета даного проєкту полягає у формуванні в Інтернеті сегменту – інтернет-інформаційно-освітнього середовища, де участь беруть фахівці фізичного виховання та спорту. Причому, характер впровадження інформаційно-комунікаційних технологій і різноманітність технологічних рішень при розв'язанні конкретних навчальних задач враховує специфіку конкретного напрямку підготовки майбутніх фахівців. Практика показала, що тільки в цьому випадку передові технології дають максимальний ефект у навчальному процесі конкретного структурного підрозділу університету, а комп'ютер не витісняє викладача із процесу навчання, а стає потужним педагогічним інструментом, адаптованим до реалій XXI століття.

На першому етапі проєкту було поставлено ряд завдань, які стали фундаментом для подальшого впровадження електронних систем в освітній процес:

- комп'ютеризація – забезпечення кафедр і лабораторій комп'ютерною технікою і програмним забезпеченням для виготовлення цифрових освітніх ресурсів.

- створення місць впровадження електронних систем навчання студентів зі спеціальності 014 Середня освіта (фізична культура). Організовано Центр електронного навчання, у якому майбутнім учителям фізичної культури надається безкоштовний доступ до мережі Інтернет. Оптоволоконне об'єднання корпусів і навчальних приміщень наблизило студентів зі спеціальності 014 Середня освіта (фізична культура) до ресурсів електронної бібліотеки УДУ імені Михайла Драгоманова з інших кафедр, бібліотек факультетів.

- електронна бібліотека, де ресурсами цього елементу є електронні книги зі списку рекомендованої літератури для студентів, який підготовлений викладачами кафедр факультету. Це адресна допомога студентам з підготовки до навчального курсу конкретного викладача, що виключає використання «спаму» літератури, яким заповнено електронні бібліотеки в Інтернеті. Технічними питаннями формування електронної бібліотеки займається спеціальна загальноуніверситетська служба, яка здійснює каталогізацію і забезпечує захист, важливий з погляду реалізації авторських прав і захисту інтелектуальної власності. Розробкою методики створення електронних книг займається лабораторія електронних засобів навчання факультету математики, фізики і інформатики, яка організувала для викладачів факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я (ФФВСіЗ) спеціальну курсову підготовку.

Головний результат цього етапу полягає у тому, що, дані автоматизованого комп'ютерного контролю кількості скачувань засвідчують про попит майбутніх фахівців навчально-методичної літератури, а значить студент має можливість віддалено 24 години 7 днів на тиждень користуватись книгами свого викладача.

Оскільки через систематичне відвідування спортивних змагань, часті перебування на тривалих зборах і, на жаль, через хворобу, майбутні фахівці фізичного виховання та спорту пропускають багато лекційних занять, а на III-IV курсах значна частина їх переходять на індивідуальне навчання. Заборонити цього не можна, адже майбутній учитель фізичної культури повинен бути професійно підготовленим. Вихід один: студент повинен мати можливість у зручний для себе час віддалено прослухати лекцію, ознайомитись з конспектом лекції, почитати електронну книгу, яка містить і методичні рекомендації, і каталог відео, і додаткові ресурси тощо. Це розв'язує електронна бібліотека, підготовлена кафедрами ФФВСіЗ.

Другий напрямок передбачає створення електронних курсів і застосування їх в освітньому процесі. Тут перевагу мають дисципліни, що входять до циклу математичної та природничо-наукової підготовки. Це навчальні курси, які вимагають використання спеціального обладнання та специфічних місць проведення лабораторних занять. Наприклад, такі дисципліни, як анатомія, фізіологія, фізіологія фізичного виховання та спорту, біомеханіка, біохімія та інші. На превеликий жаль, більшість вишів не мають у своєму розпорядженні хімічних лабораторій чи спеціально-обладнаних приміщень для проведення цих занять, тому більш економічно вигідним є використання мультимедійних засобів навчання під час проведення, скажімо занять з біохімії та біохімічних основ фізичного виховання, де за допомогою слайдів можна проводити лабораторні практикуми, наприклад, з біохімічних властивостей білків, а саме, денатурація білка, що виникає при нагріванні. Це явища необхідно демонструвати майбутнім учителям фізичної культури для розуміння терморегуляційних процесів при фізичних навантаженнях. Чи скажімо під час проведення дисципліни фізіологія фізичного виховання та спорту необхідно студентам мати знання з будови чи функціонування серцево-судинної, вегетативної і нервової систем. Раніше під час занять, 25-30 років тому, використовувались живі істоти: жаби, криси тощо. Зараз немає можливості використовувати їх та це не гуманно і не потрібно. За допомогою розроблених електронних курсів з використанням флеш анімацій та фрагментами фільмів можна показати, наприклад, автоматію роботи серця у жаби, відокремленого від організму чи фрагменти рефлекторної дуги, безумовні рефлекси та дія нервових імпульсів на збудження міокарда з кардіографічною ілюстрацією. Така наочність значно полегшує сприйняття матеріалу студентами, що безпосередньо впливає на успішність молоді з даних дисциплін.

Третій напрямок полягає у використанні комп'ютерних програм при оцінюванні знань студентів. Як відомо, введення модульно-рейтингової системи у навчальний процес ВНЗ передбачає виділення великої кількості годин на самостійну підготовку студентів і необхідності формування у міжсесійний період рейтингу студента. Однак через відсутність фінансування цього виду діяльності викладачів ця надзвичайно важлива частина освітнього процесу складно реалізується у ЗВО. Для розв'язання проблеми було прийнято рішення автоматизувати систему контролю знань з циклу теоретичних дисциплін навчального плану напрямів підготовки ФФВСіЗ через використання мереж Інтернет\Інтранет, тим самим відпадає необхідність викладача бути присутнім при здачі тестового контролю і витраті часу на перевірку. З цією метою виготовлено програмний продукт - конструктор тестів, який встановлено у мережу ФФВСіЗ. А також проведено на факультеті математики, фізики і інформатики курсову підготовку викладачів і лаборантів ФФВСіЗ з питань організації комп'ютерних мережевих тестувань.

Проведено також підготовчу роботу зі створення програмних систем доступу і підготовку робочих місць для забезпечення мережевого тестування. Кафедри приступили до виготовлення бази тестів ФФВСіЗ. Протягом незначного періоду викладачі кафедр створили більше 20 000 тестів з дисциплін, які вже знаходяться в мережі Інтранет ФФВСіЗ. Тести містять також мультимедійні та фотопитання, що важливо для рухливих видів спорту.

Форми контролю – проміжні і модульні. Тільки останні вимагають присутності студента у Центрі електронного навчання ФФВСіЗ, де здійснюють верифікацію особи. Проміжні форми контролю можна проходити віддалено (через Інтернет) – це дозволяє студенту у зручний для нього час підготуватися через декілька спроб до основного модульного контролю. Звичайно, на модульні форми контролю виділяється до 75% загальної суми балів. Присутність викладача на мережевому тестуванні не вимагається – відповіді перевіряє комп'ютерна програма. Викладач може віддалено спостерігати, а студент до кінця семестру вже має суму балів, на основі якої викладач може виставити семестрову оцінку. Ця система контролю зарекомендувала себе з позитивного боку для стаціонарної форми навчання для більшості

теоретичних дисциплін як спортивного, так і для усіх загальнонаукового профілю. Звичайно, для стаціонарної форми навчання зберігаються і стаціонарні форми контролю у присутності викладача (спортзал, басейн тощо).

Четвертий напрямок передбачає перетворення сайту факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я www.ffvs.edu.ua в основну відправну точку в організації електронних систем навчального процесу (наявність доступу і розміщення навчально-методичної документації – навчальних програм, планів, електронних ресурсів, банку даних тощо). Причому, як наповненням, так і адмініструванням повинен займатися ФФВСіЗ. Для цього зі складу викладачів ФФВСіЗ був підготовлений спеціаліст-модератор сайту ФФВСіЗ. На сайті, окрім інформаційних джерел, представлені основні рубрикації, які визначають сайт як освітній – це «освітні ресурси» і «освітні послуги». На програмному рівні в інфраструктурі ФФВСіЗ сьогодні впроваджуються елементи апаратно-програмного комплексу «Електронний деканат» у роботу директорату ФФВСіЗ.

Електронний деканат» - це окремий сервіс освітнього порталу ЗВО, який здійснює організацію чи підтримку освітнього процесу автоматизовано відповідно до укладеної програми. Основною функцією «Електронного деканату» є автоматизоване забезпечення закритої системи комунікацій між трьома учасниками навчального процесу за електронною формою навчання: система - викладач - студент. Електронний деканат дозволяє виконувати ряд функцій традиційного деканату на більш технологічному рівні, значно скорочуючи час виконання певної роботи традиційного деканату.

Під час здійснення науково-дослідної роботи також активно використовуються інформаційно-комунікаційні технології. Зокрема створено науково-дослідний центр «Інноваційні технології у фізичному вихованні та спорті», до складу якого входять дві лабораторії. Це лабораторія функціональної діагностики та лабораторія мультимедійних засобів навчання. Лабораторія функціональної діагностики оснащена сучасним обладнанням та апаратурою приблизно. За допомогою сучасного обладнання можна здійснювати діагностику серцево-судинної системи. В лабораторії в наявності є бігова доріжка і велоергометр, які безпосередньо підключені до комп'ютера, що дає можливість швидко і об'єктивно отримувати інформацію про функціональний стан того, хто на даний момент досліджується. Крім цього, факультет підписав угоду з Інститутом кібернетики НАН України про впровадження спеціального обладнання, а саме, програмно-апаратних засобів комп'ютерної мережі дистанційного моніторингу функціональних станів спортсменів (MATLAB), що дає можливість отримувати інформацію про функціональний стан безпосередньо під час занять, а не в лабораторних умовах.

Завданням роботи другої лабораторії «Мультимедійних засобів навчання» є створення мультимедійних засобів навчання, які можна було б з успіхом використовувати на уроках фізичної культури в школі, на заняттях з фізичного виховання у ЗВО тощо. Нова дидактична організація інформаційно-освітнього середовища навчального закладу в Інтернеті вимагає повної модернізації джерел інформації. Як відомо, основним джерелом інформації для проведення теоретичних занять є паперові підручники, в яких, наприклад, виконання технічних прийомів описується або текстом, або статичним малюнком. Схеми різних комбінацій, групові дії гравців у різних фазах гри, як правило, представлені як сукупність ліній і цифр. Такі навчально-методичні засоби, присвячені спорту, мають низьку наочність, відрив від реальності і як результат – низький відсоток сприйняття матеріалу студентами (спортсменами). Така книга малоефективна для організації самостійного вивчення матеріалу студентами.

Існуючі спортивні відеофільми на дисках та Інтернет-ресурси хоча і наближають до реальності (можна бачити рухи «живих» учнів), однак відводять пасивну роль учителю під час демонстрації, який не може проявити свою індивідуальність: змінити послідовність дій, вибудувати свою траєкторію вивчення або записати свій коментар. Для цього спеціалісти факультету математики, фізики і інформатики разом з викладачами ФФВСіЗ розробили ряд програмних продуктів та програмне забезпечення, які адаптовані до Інтернету.

Перший продукт - «Мультимедійна хрестоматія» на базі MS Prodisor. Головний інтерфейс складається з трьох полів (рис.1).

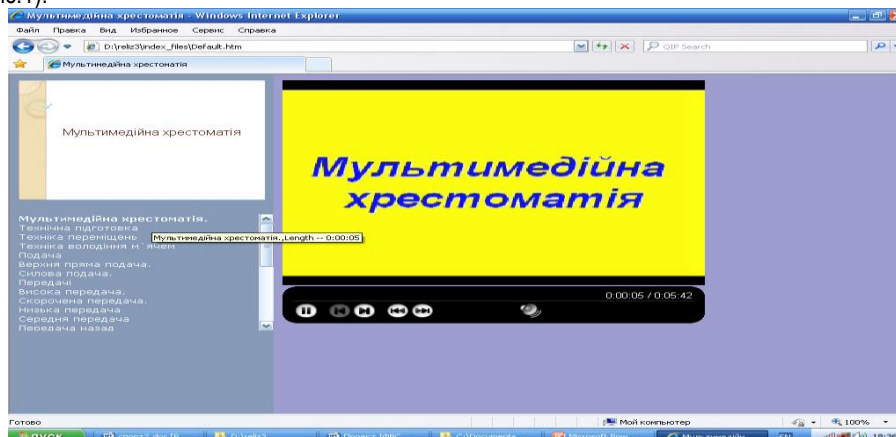

Рис.1. Головна сторінка програмного продукту «Мультимедійна хрестоматія»

Перше поле – це зміст хрестоматії, тобто гіпермедійний каталог відео фрагментів. Натискаючи на зноску ми викликаємо появу зображень у двох полях: верхньому – презентаційному, і найбільшому – телевізійному.

У презентаційному полі можна розміщувати текст, фото, малюнок або схему комбінації (рис. 2).

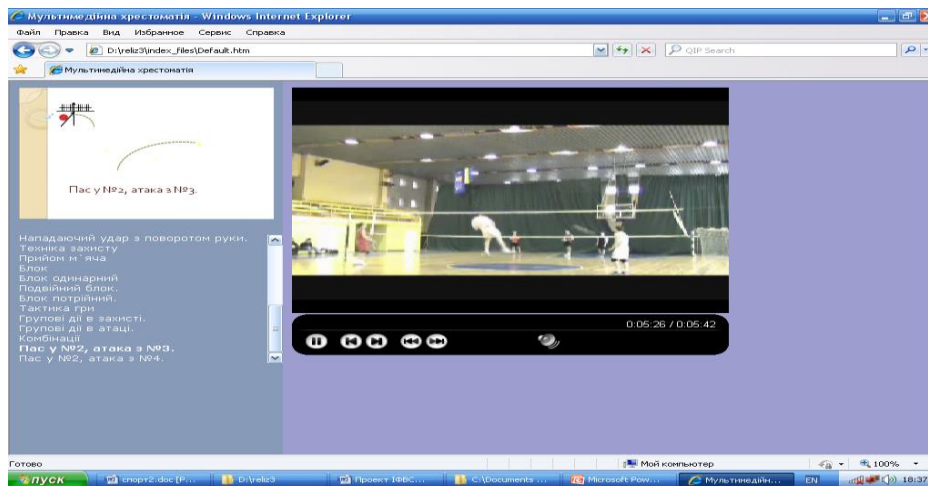

Рис.2. Демонстрація можливостей продукту «Мультимедійна хрестоматія»: відео фрагмент з прокруткою, синхронізований показ слайд-шоу, гіпертекстова книга

Це може бути фактично електронна книга. У телевізійному полі демонструється відео, демонстрацію якого можна керувати (зупиняти, повертати назад, вперед). Для виконання таких маніпуляцій передбачений програвач. Кожен фрагмент каталогу має декілька повторів, які демонструють один і той же елемент чи комбінацію з різною швидкістю демонстрації, що досягається під час попередньої обробки відзнятого в спортивному залі відеоматеріалу. При цьому сповільнені варіанти дуже важливі при детальному розгляді окремих рухів частин тіла чи гравців команди. Це дозволяють відповідні сервіси програвача. Програмний продукт дозволяє записати і синхронізувати власний коментар ечителя до фрагментів, що демонструються у телевізійному полі. Така відео-лекція є хорошим навчально-методичним засобом для самостійного вивчення студентами теоретичних основ спортивних ігор.

Процес створення такого засобу складається з декількох етапів:

1. Підготовка сценаріїв фрагментів.
2. Запис ігрових схем у залі за участю «акторів».
3. Створення схем-презентацій у Power Point.
4. Вставлення у програмну оболонку Produser з наступною синхронізацією.

Область використання:

- для проведення лекційних занять в аудиторії для студентів зі спеціальності 014 Середня освіта (фізична культура),
- для самопідготовки майбутніх учителів фізичної культури;
- для проведення теоретичної частини освітнього процесу учителем у комп'ютерному класі.

Друга розробка поєднує управління відео-демонстрацією з можливістю нанесення на зупинений кадр графічних рисунків (цифр, написів, ліній і геометричних фігур) причому різноманітних кольорів і товщин (рис. 3).

Рис.3. Другий програмний продукт: з можливістю наносити на зображення написи

Як і в попередній розробці, передбачено керування процесом демонстрації за допомогою набору функціональних кнопок управління. Основне призначення засобу - розбір власної гри команди, або розгляду деталей складного руху (наприклад, стрибку з жердиною).

Отже, для супроводу як освітнього процесу в аудиторіях, так і для навчання студентів зі спеціальності 014 Середня освіта (фізична культура), під час самопідготовки, стають цінними мультимедійні можливості сучасного комп'ютера: вплив на процес демонстрації (сповільнювати, повертати, домальовувати на екрані тощо). Виготовлений дидактичний засіб може використовуватися як під час викладання в аудиторії, так і під час самопідготовки майбутнього учителя фізичної культури через мережу Інтернет. Найголовніше у тому, що студенти могли б самостійно виготовляти свої власні ультрасучасні методичні засоби навчання. Для цього у навчальні плани був введений освітній компонент «Спортивно-педагогічна інформатика», де майбутні учителів фізичної культури при технічній підтримці викладачів факультету математики, фізики і інформатики при методичній допомозі викладачів факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я навчаються самостійно створювати мультимедійні програми з різних видів спорту, поповнюючи мультимедійний банк даних. На основі таких відеороликів у майбутньому фахівці можуть створювати електронні підручники.

Висновки. Показано значення інфокомунікаційних технологій, визначені основні напрямки та завдання щодо використання мультимедійних засобів навчання у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури. Розкрито необхідність впровадження в освітній процес освітній компонент «Спортивно-педагогічна інформатика». Такі заходи дають можливість оптимізувати професійну підготовку студентів зі спеціальності 014 Середня освіта (фізична культура) в умовах дистанційного навчання.

Перспективи подальших досліджень спрямовані на збагачення міжнародного мультимедійного банку відеоматеріалами й комп'ютерними програмами з різних видів спорту та розробку відповідної методики навчання фізичних вправ і технології оцінювання успішності майбутніх учителів фізичної культури з професійно-орієнтованих дисциплін.

Література

- 1.Бобрицька В.І. Формування здорового способу життя у майбутніх вчителів: монографія. Полтава: ТОВ «Поліграфіч. центр «Скайтек», 2006. 432 с.
2. Володько І. В. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2016. 21 с.
3. Тимошенко О.В. Оптимізація професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури; Монографія. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 421 с.

References

- 1.Bobrytska V.I. (2006). Formuvannya zdorovoho sposobu zhyttya u maybutnikh vchyteliv [Formation of a healthy lifestyle in future teachers]. Monograph. [in Ukrainian].
- 2.Volodko I. V. (2016). Formuvannya informatsiyno-komunikatsiynoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannya ta sportu. [Formation of information and communication competence of future specialists in physical education and sports], Thesis abstract for Cand. Ped. Sc. Kyiv. [in Ukrainian].
- 3.Tymoshenko O.V. (2008). Optymizatsiya profesiyanoi pidgotovky maybutnikh vchyteliv fizychnoyi kul'tury. [Optimizing the professional training of future physical education teachers]. Monograph. [in Ukrainian].

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10\(183\).43](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10(183).43)

Тимошенко О.В.
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії та методики фізичного виховання,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-5310-4941>

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ПЕРЕДМОВИ УСПІШНОСТІ ВІЙСЬКОВО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті детально вивчено освітній процес військово-професійної підготовки майбутніх офіцерів військ, що дало можливість обґрунтувати структурно-системний підхід до обраної проблеми. Аналіз даних, отриманих у результаті тестування морфофункціональних та рухових показників розвитку організму курсантів ВЗВО підтвердив загальний низький фізичний стан сучасних військовослужбовців. Щодо фізичної працездатності, то цей показник у більшості курсантів знаходиться в межах від низького до задовільного рівня. Результати тестування рухової підготовленості майбутніх військовослужбовців підтверджують існуючі дані про недостатність розвитку витривалості у юнаків та недостатність розвитку витривалості та швидкості у дівчат. Вивчення психоемоційного стану курсантів ВЗВО показало, що стійкість до стресів в екстремальних ситуаціях переважної більшості майбутніх офіцерів знаходиться в межах від вище середнього до високого рівнів. Крім цього в результаті спеціальних досліджень встановлено залежність успішності формування професійних умінь та навичок від психофізіологічних показників розвитку організму курсантів залежно від статі та військової спеціалізації.

Ключові слова: фізичне виховання, курсанти психофізіологічні показники розвитку організму, військово-професійна підготовка.

Oleksii Tymoshenko. Psycho-physiological prerequisites of the success of military-professional training of cadets of military institutions of higher education. The article examines in detail the educational process of military-professional training of future army officers, which made it possible to substantiate the structural-systemic approach to the chosen